

SAR Consultancy i Media Pulse
Ispitivanje značaja javno dostupnih
podataka o terorističkim aktivnostima u BiH
Oct 2015

SAR Consultancy sa zadovoljstvom predstavlja svoj prvi zajednički rad sa agencijom Media Pulse, s ciljem da demonstrira dodatnu vrijednost medijskih izvještaja. Za vas koji želite biti u toku sa dnevnim novostima, Media Pulse već ispunjava vaše potrebe. S ovim partnerstvom ćemo vam dokazati dodatnu vrijednost dnevnih izvještaja, te vam omogućiti da zadovoljite ili proširite svoje analitičke potrebe. Ovo partnerstvo je usmjereno na organizacije koje žele dublji uvid u sigurnosnu situaciju u Bosni i Hercegovini (BiH) i regiji, ali nemaju pristup nacionalnim obavještajnim službama. Ovaj prvi tekst se fokusira na osobe osumnjičene za terorizam u ili iz BiH, te pruža uvid u veze između pojedinaca i lokacija. Ove informacije će vam pomoći da vizualizirate i razumijete moguće aktivne mreže u određenim lokacijama. Iako je naglašeno da se ovi nalazi uglavnom zasnivaju na medijskim izvještajima a ne na podacima iz sudskih presuda ili obavještajnim podacima, pokazalo se da su slične analize pomogle pri identifikaciji budućih veza, odnosa i mogućih počinioca. Ovaj tekst nije iscrpan, i kao svaka dobra analiza, biće dopunjavan kako se mreže budu razvijale i kako novi podaci budu izlazili na svjetlo dana.

Uvod

Islamska država (IS) je mnoge države natjerala da se okrenu same sebi s ciljem da procijene rizike unutar vlastite zemlje. Ni jedna zemlja na svijetu nije imuna na takve rizike, ali za neke zemlje se smatra da su pod većim rizikom od drugih. BiH se ne razlikuje. Nažalost, nije neuobičajeno da se čuju navodi o vezama sa globalnim terorističkim grupama i prisustvu aktivnih radikalnih islamista među njenim stanovništvom. Međutim, kakvi su rizici, te da li ih može procijeniti ili bar ispitati neko ko nema pristup obavještajnim podacima? Da li ova alternativna analiza može pružiti značajan uvid neophodan za sigurnosne procjene, te da li može dodati nova saznanja onome što je već poznato iz perspektive obavještajnih službi? Ova zajednička analiza agencija SAR Consultancy i Media Pulse će pokazati da je moguće, uz ispravnu analizu dnevnih medijskih izvještaja i uz pomoć kritičkog promišljanja, doći do dragocjenog uvida u moguće prijetnje i rizike koje vrijedi pratiti. Ovo bi moglo primijeniti način na koji čitate vijesti.

Metodologija

Agencija SAR Consultancy je dobila pristup velikoj arhivi medijskih izvještaja agencije Media Pulse kako bi provela kvalitativnu analizu medijskih sadržaja. Uzeti su u obzir članci objavljeni u prvih šest mjeseci 2015. godine. U analizu su uključeni svi članci koji su sadržavali sljedeće termine: radikalizacija, Islamska država, strani borci. Napomena: Ova analiza, iako detaljna, zasniva se samo na člancima koji su objavljeni u medijima. Zbog toga, iako predstavlja vrijedan uvid u perspektive radikalizacije u BiH i osobe koje su povezane sa radikalnim krugovima, izvještaji ne predstavljaju izričite dokaze za uključenost u takve aktivnosti.

Terorizam u Bosni i Hercegovini

Noviji medijski izvještaji upućuju na to da je IS uspostavio uporište u BiH. Takve tvrdnje nisu neuobičajene za BiH. Prisustvo mudžahedina tokom rata 90ih godina je široko prihvaćena činjenica. Zapravo, javljaju se žestoke tvrdnje da okruženje koje je stvoreno tokom rata sada pruža infrastrukturnu osnovu koja podržava radikalne

islamističke alijanse. Iako su radikalni islamisti prisutni u BiH, što ne negiraju ni sigurnosne službe, malo je dokaza u prilog tvrdnjama da je ovaj problem izraženiji u BiH nego u drugim državama. Sudeći prema izvještajima tih sigurnosnih službi, moglo bi se reći da zapravo i nije: u martu je objavljena tvrdnja službi da u cijeloj BiH ima 12 terorističkih ćelija koje se prate. Međutim, postoje i druge tvrdnje koje upućuju na to da ekstremisti koji su povezani sa BiH omogućavaju i organizuju većinu putovanja boraca koji iz Evrope odlaze u Siriju. Medijski izvještaji ukazuju na to da veliki broj radikalnih islamista prolazi kroz BiH radi obuke prije nego što otputuju u Siriju ili Irak. Neke od tih osoba za koje se tvrdi da ih ima najmanje stotinu su navodno bile pod nadzorom obavještajnih službi u mjestima kao što su Zenica, Travnik, Breza, Bugojno, Tuzla i Kakanj. Međutim, u bazi podataka korištenoj za ovu analizu nije bilo značajnih dokaza koji bi podržali takve tvrdnje, iako je bilo izvještaja o pet osoba osumnjičenih za ekstremizam iz Kuvajta, četiri iz Saudijske Arabije i četiri iz Australije koje su proteklih mjeseci otkrivene u BiH. Zbog toga se možemo zapitati da li su ti članci napisani da bi privukli pažnju javnosti, ili predstavljaju teze koje se isplati detaljnije ispitati? Ova analiza će učiniti upravo to, koristeći medijske izvještaje iz posljednjih šest mjeseci. Osim toga, cilj nam je identifikovati trenutnu situaciju vezanu za prisustvo radikalnih islamista u BiH koji predstavljaju rizik za BiH i/ili Evropu.

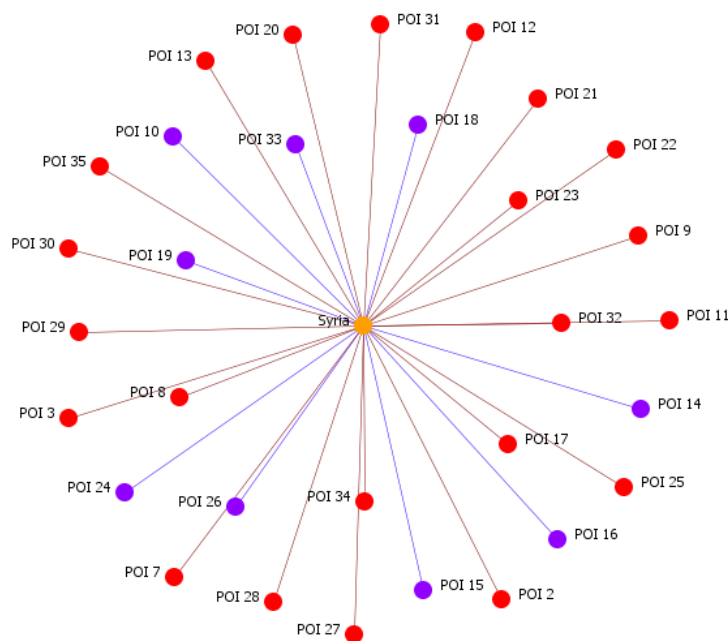
Lokacija i geografska analiza

Članak koji je nedavno objavljen u Velikoj Britaniji opisuje selo Ošve kao uporište IS-a u BiH i Evropi.¹ Ovo selo u blizini Maglaja sve više postaje sinonim za tvrdnje o prisustvu radikalnih islamista, tj. za lokaciju za stanovanje i obuku budućih i bivših boraca koji se bore na strani IS-a u Siriji i Iraku. U članku se navodi da je najmanje 12 boraca prošlo obuku u Ošvama prije nego što su otišli u Siriju, gdje ih je pet navodno poginulo. Ova analiza je također pronašla veze Ošvi i osoba iz BiH koje se sumnjiče da su radikalni islamisti sa Sirijom i Irakom. Osmam osoba osumnjičenih za radikalni islamizam su bili povezani

¹ Daily Mirror, 18. juli 2015, ISIS osniva uporište u srcu Evrope gdje teroristi tajno kupuju zemlju u blizini izolovanog sela

na neki način sa selom Ošve u posljednjih šest mjeseci, a šest od tih osam osoba se mogu dovesti u vezu sa Sirijom. Postoje informacije da su dvije osobe koje su navodno otišle u Siriju i Irak tamo poginule. Zanimljivo je da je najmanje jedna od tih osoba, iako ne živi u BiH, navodno kupila zemlju u Ošvama. Postoje informacije da su još dvije osobe koje se trenutno bore u Siriji također kupile zemlju u tom selu. Za još jednu osobu koju je uhapsila SIPA (Državna agencija za istrage i zaštitu) tvrdi se da posjeduje imovinu u Ošvama, a neki tvrde da je ta osoba vođa tamošnje vehabijske zajednice. Gornja ilustracija prikazuje pretpostavljene relacije između pojedinaca, Sirije i sela Ošve.

Veze između BiH i Sirije ne mogu se poreći, iako je teško doći do tačnih brojki. Medijski izvještaji nagovještavaju da je 150 do 350 pojedinaca napustilo BiH da bi se borili u Siriji ili Iraku, te da su se mnogi od njih navodno vratili. Ukoliko povežemo ove podatke, vidjet ćemo da se pojavljuju imena mnogih osoba koje su navodno putovale u Siriju. 31 osoba identifikovana u ovim izvještajima može se direktno ili indirektno dovesti u vezu sa Sirijom. Za 22 osobe postoje informacije da su se nalazile ili se još uvijek nalaze u Siriji. Od tog broja, tri osobe su navodno poginule tamo. Ostale osobe imaju indirektnu vezu. Ako pobliže promotrimo tih 31 pojedinaca, možemo uočiti direktne i indirektnu vezu, kao i potencijalne veze između pojedinaca unutar te grupe. Zanimljivo je da niti jedan od medijskih izvještaja koji su uzeti u razmatranje ne identifikuje žene ili djecu koji su možda povezani sa ovim grupama ili sa osobama za koje se sumnja da su napuštale BiH da bi putovale u Siriju ili Irak.

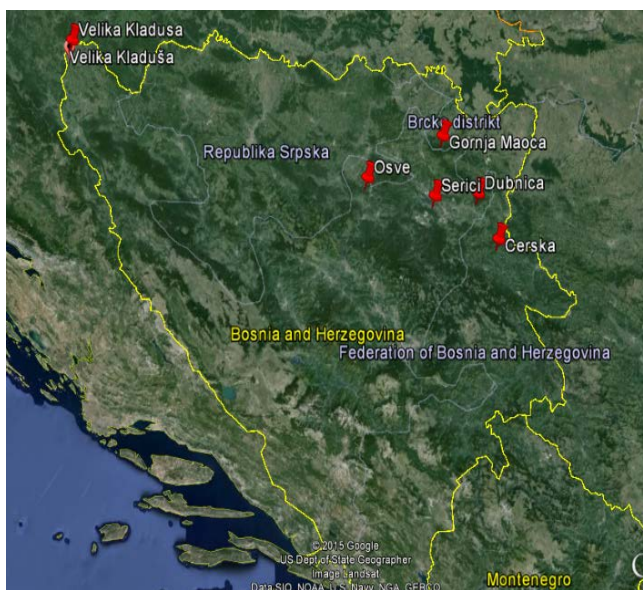
Navodne enklave ekstremnih islamista

Još jedan zanimljiv element koji je proizišao iz obrađenih podataka odnosi se na moguće lokacije utočišta, kampova za obuku i enklava ekstremnih islamista. Takve lokacije uključuju Veliku Kladušu, Gornju Maoču, Cersku, Dubnicu, Šeriće i Ošve. Veliki broj objava tvrdi da su sigurnosne agencije vršile provjere nekih navoda ali su pronašle malo dokaza o postojanju kampova za obuku. Ovo postavlja pitanje: Da li prisustvo simpatizera IS-a, bivših boraca i radikalnih ekstremista predstavlja samo po sebi dovoljno dokaza za postojanje kampova za obuku? Teško je odgovoriti na to pitanje koje dodatno komplikuje udaljenost mnogih od tih lokacija. Međutim, ono što se vidi kod ovih lokacija, bez obzira na to šta se tamo dešava, jeste to da se čini da one služe za okupljanje pojedinaca za koje se sumnja da slijede ekstremističke ideologije. Kada se mapiraju obrađeni podaci, mnogi pojedinci se mogu dovesti u vezu sa ovim lokacijama. Na primjer, u posljednjih šest mjeseci bilo je moguće individualno povezati šest osoba sa Velikom Kladušom. Šest osoba se može dovesti u vezu sa Gornjom Maočom, pet osoba sa Dubnicom, tri osobe sa Cerskom, dvije osobe sa Šerićima i osam osoba sa Ošvama. Kada Za dodatne informacije, molimo kontaktirajte SAR Consultancy @ info@sarconint.com ili www.sarconint.com ili nas pratite na twitteru @ SAR_Consultancy. Copyright ©SAR Consultancy 2015. Korištenje zabranjeno bez pismene dozvole. SAR Consultancy je registrovano ime u Irskoj.

smo povezivali ove podatke, bio je interesantno uočiti značajna preklapanja mnogih od ovih pojedinaca i lokacija. Zanimljivo je i to da je samo jedna od ovih lokacija spomenuta u vezi s člancima o isticanju zastava IS/Al Kaide u udaljenim mjestima širom BiH. U ovom kontekstu su se također spominjali Paska (Tuzla), područje između Husina i Šićkog Broda (Tuzla) te Duboki (Prijedor). Druge lokacije u kojima je primijećeno prisustvo osoba za koje se sumnja da su pripadnici ćelija su Sarajevo, Kojic, Zavidovići, Zenica, Tešanj, Travnik i Novi Travnik.

Navodni akteri i geografski značajne poveznice

Nakon što smo analizirali podatke iz proteklih šest mjeseci, uočili smo preko 100 imena osoba za koje se sumnja da su radikalni islamisti, od kojih je većina posjedovala ili trenutno posjeduje bh. državljanstvo. Izvještaji o poveznicama između BiH i Evrope, Amerike i Australije ilustruju široki doseg ovih pojedinaca. Ovo samo po sebi ne predstavlja dokaz za postojanje specifičnih mreža. Ipak, podaci omogućavaju identifikaciju nekih zanimljivih poveznica koje vrijedi detaljnije ispitati. 14 osoba obuhvaćenih obrađenim podacima, od kojih su svi državljani BiH, uhapšeni su izvan BiH: tri u Australiji, šest u SAD-u, tri u Austriji i dvije u Njemačkoj. Dvoje od troje uhapšenih u Australiji imalo je indirektnu vezu sa BiH preko trećeg uhapšenog muškarca za kojeg se navodi da je kupio zemljište u Ošvama. Šest osoba u SAD-u je uhapšeno u sklopu iste policijske operacije. Svi su uhapšeni zbog sumnje da su slali novac i vojnu opremu vojnicima ISIL-a i Al Kaide u Siriji i Iraku. Pet uhapšenih osoba je imalo indirektnu vezu sa BiH preko šestog člana ove grupe. Ovaj muškarac nije imao veze u BiH ali se smatra da je imao kontakte preko kojih je dolazio do jedne druge osobe u Siriji, kojoj je navodno slano novac. Ta osoba je imala veze sa Zenicom i Teslićem, kao i sa Turskom i Saudijskom Arabijom. Tri osobe koje su uhapšene u Austriji uhapšene su u Grazu u okviru iste operacije. Za jednu od tih osoba je ustanovljeno da je blisko povezana sa BiH, i navodno je vođa vehabijske zajednice u Austriji, a sumnja se za regrutovanje potencijalnih boraca za terorističke organizacije Jabhat al-Nusra i IS. Za ovog muškarca se navodi da uz državljanstvo BiH posjeduje i austrijsko državljanstvo, dok se za ostale uhapšene osobe navodi da imaju dvojno srbijansko i austrijsko državljanstvo. Ovaj čovjek je posjećivao Dubnicu, Veliku Kladušu i Gornju Maoču, a navodi se i da je imao direktnu vezu sa još jednom osobom od ključnog interesa. Zanimljivo je da su još dva državljana BiH povezana s Austrijom po mjestu boravka ali ne i po državljanstvu. Za jednog se navodi da ima direktnu vezu sa BiH i da je bio prisutan u Gornjoj Maoči. Čini se da nema dokaza da su dvije osobe uhapšene u Njemačkoj, iako su državljani BiH, braća i navodno članovi Islamskog centra muslimanske zajednice BiH u Štuttgartu, imale ikakve direktne veze s BiH. Ipak, jedan od braće se navodno borio u Siriji. Tu je i još jedan državljani BiH koji nije uhapšen ali je identifikovan u okviru obrađenih podataka kao osoba koja je nekada boravila u Njemačkoj. Navodi se da je taj muškarac iz Velike Kladuše ali se ne navode druge veze s BiH. Ovaj muškarac je navodno smrtno stradao boreći se u Siriji.

Iako ovi primjeri pokazuju da nisu svi bh. državljani koji su uhapšeni zbog sumnje da pripadaju radikalnim grupama ili da podržavaju radikalni islamizam izvan BiH imali direktne veze sa BiH, podaci ukazuju na to da je većina njih imala direktan kontakt s nekim ko je bio direktno povezan s BiH. Ove poveznice uključuju navodnu finansijsku podršku grupama povezanim sa IS-om i pojedincima u BiH, podršku regrutiranju boraca koji bi se slali u kalifat, kupovinu zemlje i/ili redovne posjete BiH. Te poveznice bi mogle ilustrovati potencijalne prijete za BiH i Evropu. Vrijedilo bi detaljnije ispitati te poveznice. Moguće direktne ili indirektne veze između drugih osumnjičenih ekstremista i osoba koje su uhapšene izvan BiH, kao i njihove direktne ili indirektne poveznice s različitim lokacijama mogle bi ukazati na mreže koje su puno veće od onih koje su ovdje opisane. Kada se svi ovi podaci vizuelno prikažu, ukažu se moguće indirektne poveznice između pojedinaca i grupa koje nisu tako lako uočljive iz samog iščitavanja novinskih članaka.

Analiza incidenta u Zvorniku

U aprilu ove godine došlo je do incidenta u policijskoj stanici u Zvorniku gdje je ubijen jedan policajac, a dvojica drugih su ranjena pucnjima iz vatrenog oružja. Počinilac je bio Nerdin Ibrić iz sela Sapna kod Zvornika. Izvještaji navode da je Ibrić, kojeg je policija ustrijelila na licu mjesta, prije napada glasno uzvikivao 'Allahu ekber'. Medijski izvještaji tvrde da je Ibrićevo ponašanje prethodnih mjeseci bilo neuobičajeno. Navodno je postao član vehabijske zajednice. Nakon incidenta, uhapšene su dvije ključne osobe od kojih je jedna navodno povratnik sa sirijskog ratišta za kojeg se smatra da je uticao na Ibrića da izvrši napad. U izvještajima se navodi da je Ibrić imao intenzivne kontakte s tim čovjekom prije incidenta. Ovaj muškarac se može dovesti u direktnu ili indirektnu vezu sa najmanje 20 osoba koje su predmet ove analize, kako u BiH tako i u Siriji. Još jedna zanimljiva dimenzija koja je proizašla iz medijskih izvještaja nakon incidenta jeste ta da društveni mediji mogu sigurnosim agencijama pružiti uvid koji će im omogućiti da identifikuju simpatizere. Na primjer, jedna osoba je ispitana od strane policije zbog izražavanja podrške Nerdinu Ibriću nakon zvorničkog incidenta putem društvene mreže Facebook. Unatoč tome, iz podataka obrađenih u ovoj analizi ne može se zaključiti da je ta osoba povezana sa bilo kojom širom ekstremističkom grupom ili pojedincima. Ipak, moguće poveznice možda bi se mogle pojaviti u ovom ili sličnim slučajevima ako bi se ispitali dodatni podaci.

Slučaj Huseina Bilala Bosnića

Veliki broj medijskih izvještaja u proteklih šest mjeseci odnosi se na suđenje Huseinu Bilalu Bosniću. Bosnić se tereti za krivično djelo javnog poticanja na terorističke aktivnosti, regrutiranje za terorističke aktivnosti i organiziranje terorističke grupe. U optužnici se navodi da je Bosnić, sa pozicije vjerskog autoriteta u takozvanoj selefijskoj zajednici koja je izvan zvaničnih institucija Islamske zajednice u BiH javno pozivao na terorizam. Zanimljivo je da kada se analiziraju podaci, uočavaju se direktne ili indirektne veze Bosnića sa 17 pojedinaca iz obrađene grupe. Ova vrsta analize jasno pokazuje značaj analize mreža kada se istražuju moguće veze između osoba koje se sumnjiče za radikalni islamizam.

Media Pulse

Monitorski tim agencije Media Pulse obavlja svakodnevnu 24-satnu operaciju praćenja medija i to 365 dana u godini. Ovaj tim prati elektronske i printane medije, i to sedam centralnih TV dnevnika u BiH, tri regionalna TV dnevnika, tri radijska dnevnika, 12 političkih TV emisija, sve dnevne novine i sedmične magazine koji se objavljuju u BiH, kao i glavne dnevne i sedmične publikacije iz Hrvatske i Srbije. Također prate i glavne internet portale kao i izvještaje međunarodnih medija koji se odnose na Bosnu i Hercegovinu i regiju.

Obraćanje Islamske države Bosni i Hercegovini i Balkanu

Islamska država (IS) je u junu objavila propagandni video snimak pod naslovom 'Čast je u džihadu – poruka za Balkan'. Međutim, video je vjerovatno snimljen prošle godine, s obzirom da se za nekoliko osoba koje se pojavljuju u njemu smatra da su poginule. Ovaj film poziva na nasilje na Balkanu i to kroz obraćanja nekoliko pojedinaca sa Balkana koji se bore u Siriji/Iraku. Objavljena su imena osoba koje se pojavljuju na snimku. Zanimljivo je da se tih šest osoba ne pojavljuje nigdje u medijskim izvještajima objavljenim u posljednjih šest mjeseci. Brza internet pretraga imena ovih osoba izvan okvira proteklih šest mjeseci, pojavljuju se zanimljive poveznice ili moguće veze. Na primjer, jedna od ključnih osoba identifikovanih u obrađenim podacima je navodno otputovala u Siriju sa svojom suprugom u isto vrijeme kada je tamo otputovao, također sa suprugom, jedan od muškaraca koji se pojavljuju na snimku. U obrađenim podacima identifikovana je jedna grupa u Siriji koja izgleda povezuje mnoge borce iz BiH koji su proteklih godina išli da ratuju u Siriji i Iraku. Ova analiza ukazuje važnost ranog praćenja i održavanja aktuelne i detaljne analize mreža ako se žele predvidjeti buduće relacije i prijetnje.

Zaključak

Iz predstavljenih podataka vidi se da analiza medijskih sadržaja može pružiti dublji uvid u potencijalne veze između pojedinaca, lokacija, ideologija itd. Iako se ova analiza zasniva na podacima iz samo šest mjeseci, rezultati pružaju nekoliko zaključaka koje vrijedi detaljnije ispitati. Ovi podaci pokazuju da je moguće, kroz analizu mreža, uvidjeti širu sliku poveznica, direktnih i indirektnih, kao i potencijalne buduće veze između pojedinaca i lokacija. Ovo je veoma važno kada pokušavamo prognozirati buduće aktivnosti i buduće poveznice. Na primjer, iako je evidentno da državljani BiH koji su uhapšeni izvan BiH zbog sumnje u umiješanost u terorizam nisu uvijek direktno povezani sa ćelijama unutar BiH, jasno je da pojedine ključne osobe održavaju te veze. Iako ovo ni na koji način ne dokazuje tvrdnje da je BiH uporište IS-a u Evropi, ipak ilustruje nivo povezanosti između BiH i šire geografske mreže koju bi možda vrijedilo pratiti i dublje istražiti. Cilj ove analize nije samo da ilustruje poznate veze koje je bitno znati i razumjeti, nego i da, što je još važnije, pokuša identifikovati buduće veze kako bi se pokušalo procijeniti moguće prijetnje i buduće rizike. Ovo novo partnerstvo agencija SAR i Media Pulse će pokušati iskoristiti vrijednost medijskih sadržaja i pružiti vam odgovore na goruća pitanja, te naglasiti potencijalne prijetnje i buduće rizike.

Šta nudi SAR Consultancy?

SAR Consultancy nudi sigurnosne i analitičke pakete za široki spektar korisnika. Dostupni su standardni paketi kao i ugovoreni proizvodi. Sheelagh Brady iz agencije SAR autor je izvještaja 'Organizovani kriminal u BiH – tihi rat koji void zasjeda krezavih tigrova ili rat koji se još ne vodi' (izvještaj dostupan na www.sarconint.com). SAR je aktivan u Negeriji, Libiji i na Balkanu gdje saraduje sa vladama, nevladinim organizacijama, kompanijama, think-tankovima, istraživačima itd.

Da li postoji tema čija bi vam analiza omogućila drugačiju perspektivu? Ako je tako, molimo vas da kontaktirate SAR ili Media Pulse kako bismo razgovarali o vašim potrebama.
